

گزیده مقاله‌شناسی توصیفی پاییز ۱۳۸۴

تهیه و تنظیم: فاطمه زمانی

۲۵ درصد کتاب‌های منتشر شده در سال ۸۳ ترجمه و مابقی تألیف بوده‌اند که نشان‌دهنده رشد کتاب‌های تألیفی نسبت به سال‌های قبل است. کتاب‌های ترجمه شده نیز کتاب‌های نسبتاً معتبر و قابل توجهی هستند. در نشر و چاپ این کتاب‌ها، ناشران بزرگ دولتی سهم کوچکی داشتند و مراکز پژوهشی حضوری نداشتند. در عوض، ناشران شهرستانی در انتشار این دسته کتاب‌ها نسبت به سال‌های قبل سهم بیش‌تری داشته‌اند. تنها ۳۸ درصد از کتاب‌های منتشر شده توسط نویسندگان و مترجمانی پدید آمده‌اند که در عرصه ادبیات کودک و نوجوان شناخته شده هستند و بقیه چهره شناخته شده‌ای نیستند. از جنبه شمارگان می‌توان گفت که بیش‌تر این کتاب‌ها با شمارگان ۲۰۰۰ نسخه چاپ شده‌اند و این رقم نسبت به سال گذشته کاهش نشان می‌دهد. معمولاً هرچه کتاب‌ها تخصصی‌تر بوده‌اند، شمارگان کم‌تری داشته‌اند.

✓ پیل‌بان شماره ۲۳/۳۲ مهر و آبان ۱۳۸۴

تلاش کامپیوتری برای ساخت اثر دیجیتال،

الیور توئیست

نویسنده: آن بلیک

ترجمه: مهیار جعفرزاده

مقاله

این مقاله، به مراحل ساخت و تدوین فیلم الیور

✓ جهان کتاب / شماره ۱۹۸ مهر ۱۳۸۳

نگاهی به نشر کتاب‌های نظری ادبیات کودک

و نوجوان در سال ۱۳۸۳

نویسنده: سیدعلی کاشفی خوانساری

مقاله / گزارش

این مقاله، به وضعیت نشر کتاب‌های نظری ادبیات کودک و نوجوان پرداخته و آن را از جنبه‌های مختلف مانند موضوعی، ناشران، پدیدآورندگان، قیمت و شمارگان بررسی کرده است. نویسنده معتقد است که انتشار کتاب‌های نظری ادبیات کودک و نوجوان، اعم از تاریخ، مبانی و تکنگاری‌ها در ایران با محدودیت و مشکلات جدی روبه‌روست. گرچه براساس آمار، هر سال حدود ۴۰۰۰ کتاب کودک و نوجوان در ایران منتشر می‌شود (این آمار شامل کتاب‌های کمک‌درسی نیز هست)، مباحث نظری و نقد ادبیات کودک با وجود سابقه چند ده ساله، هنوز نهادینه نشده است. به همین دلیل، چاپ کتاب‌هایی که به هر شکل به بحث درباره ادبیات کودک می‌پردازند، چندان فراگیر نبوده است.

از نظر موضوعی می‌توان کتاب‌های سال ۸۳ را به این موضوعات تقسیم‌بندی کرد: کتاب‌های آموزشی، کتاب‌های نظری و مبانی، بررسی‌های تاریخی و تکنگاری‌ها. با وجود تلاش‌های صورت گرفته، تاکنون متن کامل و روزآمدی برای تدریس مبانی و مقدمات ادبیات کودک در دانشگاه‌ها در دست نداریم.

جشنواره به داوری نشستند. هیأت داوران این بخش عبارت بودند از: احمد اکبرپور، منوچهر اکبرلو، جواد جزینی، عباس جهانگیریان و سیدعلی کاشفی خوانساری.

این مقاله، گزارشی است از دیدگاه‌های داوران انجمن نویسندگان کودک و نوجوان در جشنواره فیلم اصفهان. احمد اکبرپور معتقد است که هنوز سینما توان کودک و نوجوان را جدی نگرفته است و بسیاری از فیلم‌ها به گونه‌ای ساخته شده‌اند که به سبب ملاحظه سطح توان درک کودک و نوجوان، به طرف سطحی‌نگری غلتیده‌اند... جواد جزینی می‌گوید اگر قرار است دولت در این زمینه حمایت‌هایی انجام دهد، ابتدا باید اصول، روش و نحوه اجرای آن دقیق و مشخص گردد نباید دست‌اندرکاران جشنواره با دعوت از چند کشور معدود، به جشنواره عنوان بین‌المللی بدهند. در این جشنواره، جای آثار سینمایی کودک و نوجوان بسیاری از کشورها که در این زمینه آثار قابل توجهی تولید کرده‌اند، خالی است... عباس جهانگیریان معتقد است که می‌توان صرفاً با خلق ادبیات و با تأکید بر ادبیات اثر داستان نوشت و نیز می‌توان زبان داستان را با رویکرد به عناصر تصویر و درام، کمال بخشید و ادبیاتی خلق کرد که سرشار از ایماژ، تصویر و حرکت باشد؛ حالاسم این‌گونه نوشتن را بگذاریم، فیلم - داستان نما - داستان یا هر چیز دیگر. از نظر کاشفی خوانساری، ادبیات کودک ایران بسیار موفق‌تر از ادبیات بزرگسال است. کتاب‌های کودک و نوجوان زیادی موفق به کسب جایزه‌های ادبی و ترجمه به زبان‌های مختلف خارجی شده است... بسیاری از آثار داستانی کودک و نوجوان، ارزش‌های روایی دارد و مشکل می‌شود آن‌ها را سینمایی کرد و این عیب آن آثار نیست. حلقه مفقوده‌ای بین سینمای کودک و نوجوان و ادبیات ماست و آن حلقه، فیلم‌نامه‌نویسان ماهری هستند که می‌توانند این آثار را به زبان سینما ترجمه کنند.

✓ شرق / شماره ۵۸۷ / ۸۳/۱/۶

از هیچ سفری دست خالی نباید بازگشت. به مناسبت بزرگداشت نادر ابراهیمی نویسنده

نویسنده: نلی محبوب

مقاله

نادر ابراهیمی، نام آشنایی است برای ما که کودکی مان

تویست که اقتباسی است از کتاب الیور تویست، نوشته چارلز دیکنز، به کارگردانی رومن پولانسکی پرداخته. فیلم در استودیو «باراندوف» در شهر پراگ جمهوری چک فیلم‌برداری شده؛ جایی که برخی از فیلم‌های جدید هالیوود در آن‌جا ضبط شده است. پولانسکی و طراح تولید، آلن استارسکی از بزرگ‌ترین صحنه اروپا برای ساخت شبکه خیابان‌ها و خانه‌های آن عصر که بعداً به صورت دیجیتالی درمی‌آید، استفاده کردند. در این فیلم، جلوه‌های ویژه بیش‌تر هنری بود تا تکنیکی. یکی از آن‌ها پیدا کردن راه‌حلی بود برای نشان دادن پرواز، بدون استفاده از وسایلی که به روایت پولانسکی آسیب می‌زدند. خلاقیت و تخیل جای تکنولوژی برتر را گرفت و باعث شد که صحنه‌های مجازی با سرعت بیش‌تری ساخته شوند. مسئول جلوه‌های ویژه این فیلم می‌گوید: ما برداشته‌های زیبایی برای نشان دادن برخی از جنبه‌های شخصیت‌های داستان، برای روشن کردن برخی از نکات پنهان ماجرا داشتیم. قرار نبود در این برداشتها از جلوه‌های بصری استفاده شود. ما از افکت‌های ناپیدا در این صحنه استفاده کردیم؛ مانند جیب‌های بسیار بزرگ شده فاگین برای نشان دادن غنایمی که او از دزدی به دست آورده است. تماشاگران متوجه این کارها نمی‌شوند و این به آن معنا نیست که ساختن این جزئیات کار آسانی بوده است. کار سختی بود که این افکت‌ها جزو جریان سیال فیلم به نظر آیند.

✓ شرق / شماره ۵۹۹ / ۸۳/۷/۲۰

ادبیات و سینما، تأثیرپذیر و تأثیرگذار

نویسنده: نلی محبوب

گزارش

تعامل میان ادبیات و سینما و توجه ویژه به سینمای آسیا، دو محور مورد توجه بیستمین جشنواره بین‌المللی فیلم‌های کودکان و نوجوانان اصفهان بود. در بخش سینمای ایران، از ۱۷ فیلم بلند ارسالی به جشنواره ۹ فیلم برای اکران انتخاب شد. در این جشنواره، به دلیل اهمیت دادن به ادبیات برای نخستین بار موضوع تعامل ادبیات و سینما یکی از بخش‌های جشنواره را به خود اختصاص داده بود و ۵ تن از فعالان عرصه ادبیات کودک و نوجوان، به عنوان داور برای ارزش‌گذاری ادبی آثار ارائه شده در

را با کتاب‌ها، فیلم‌ها و تصاویر او گذرانده‌ایم. او معتقد است که نوشتن ادبیات برای کودکان، یک علم است، یک فن است و در نهایت امر یک هنر. در این مقاله به معرفی فعالیت‌ها، آثار و کتاب‌های نادر ابراهیمی پرداخته و نظریات چند تن از بزرگان ادبیات کودک و نوجوان را راجع به وی آورده است. از نظر توران میرهادی، دبیر اجرایی فرهنگ‌نامه کودکان و نوجوانان و عضو هیات‌مدیره شورای کتاب کودک، نادر ابراهیمی یک عمر مسئولانه به نسل جوان این مملکت نگریسته و برایش کار کرده. در بررسی آثارش می‌توان به چند نکته پی برد: آشنایی با مردم این سرزمین، عشق و علاقه‌اش به مردم این مرز و بوم، ظرافت در دیدن مشکلات و طرح آن به شکلی هنرمندانه و صمیمیت در ارائه حس و فکرشان. وی در خصوص تفاوت‌ها و تشابه‌های نسل نادر ابراهیمی با نسل نویسندگان کنونی ما، می‌گوید می‌توان گفت که جرأت نویسنده‌ها در حال حاضر نشانی از جرأت نادر ابراهیمی در زمان اوست و این شامل مواردی چون تجربه کردن فضاها و قالب‌های جدید، و گستره‌های تازه تخیلی است و این پروازها و امکان پرواز را او تجربه کرد و با ارائه‌اش آن را به خطی برد که دیگران آن را دنبال کنند و از طرح بسیاری از مسائل ترس نداشته باشند. اما وجه اختلاف را شاید بیش‌تر در حوزه احساس مسئولیت بسیار سنگین او نسبت به نسل کودک و نوجوان می‌بینم که نویسندگان امروز، ضرورت آن را نمی‌بینند یا فکر می‌کنند وجود اصالت در پرواز تخیل‌شان کفایت می‌کند.

احمدرضا احمدی شاعر، درباره نادر ابراهیمی می‌گوید او متنوع کار کرده و یکی از پایه‌گذاران جدی ادبیات کودک و نوجوان در ایران است که هم در زمینه قصه و هم در زمینه نقاشی فعالیت کرده. او از معدود نویسندگانی بود که به زبان فارسی اهمیت می‌داد. به نظر من دو نفر در قصه‌نویسی، زبان فارسی را به حد اعلا رسانده‌اند. ابراهیم گلستان و نادر ابراهیمی.

نادر ابراهیمی در خصوص دنیای بچه‌ها، در ویژه‌نامه بچه‌ها گل‌آقا در سال ۸۲ که به او اختصاص داشته، چنین می‌گوید: من عاشق بچه‌ها هستم. هیچ چیز خارج از محدوده بچه‌ها برای من معنی ندارد. ما بزرگ‌ترها با

تربیت خودمان خلوص بچه‌ها را از آن‌ها می‌گیریم.

✓ شرق / شماره ۶۱۷ / ۱۳۸۵/۸

علم آمیخته با هنر، نگاهی به کتاب‌های علمی

برای کودکان و نوجوانان

نویسندگان: حسن سالاری، محبت‌الله همتی

مقاله

به‌طور کلی، کتاب‌ها را در دو دسته ادبیات خیالی و ادبیات واقعی قرار می‌دهند. ادبیات خیالی، شاخه‌ای از ادبیات است که از خیال نویسنده ریشه می‌گیرد و شامل ادبیات داستانی و شعر است. ادبیات واقعی، درباره جهان واقعی سخن می‌گوید و درباره مردمان واقعی، رویدادهای واقعی زندگی و مکان‌های واقعی به خواننده اطلاعات می‌دهد... کتاب‌های علمی نیز این‌گونه تعریف شده‌اند: کتاب‌هایی که کودکان و نوجوانان را با جهان و تفکر علمی آشنا می‌کنند و دید علمی آن‌ها را گسترش می‌دهند. با این تعریف، کتاب‌های جغرافیا و تاریخ نیز از کتاب‌های علمی به حساب می‌آیند؛ زیرا کودکان و نوجوانان را با جهان بیرونی و جهان گذشته آشنا می‌کنند. در این مقاله، منظور از کتاب‌های علمی، دسته‌ای از کتاب‌های ویژه کودک و نوجوان است که در زمینه علوم، تاریخ، جغرافیا، ریاضی و حوزه‌های اجتماعی یا تفریحی از این‌ها که در سال‌های اخیر بیش‌تر مورد توجه قرار گرفته است، نوشته شده‌اند و نقش کلیدی در فرایند آموزش بازی می‌کنند. در کتاب‌های علمی، عکس و تصویرگری نقش اساسی در انتقال مفهوم دارند؛ به طوری که گاه خواننده با نگاه کردن به این تصویرها و خواندن کنارنویس‌های آن‌ها، بی‌آن‌که حتی به متن مراجعه کند، به اطلاعات مفیدی دست می‌یابد.

نویسندگان مقاله، به سه مقوله در زمینه آفت‌های کتاب‌های علمی کودک و نوجوان، اشاره کرده و آن‌ها را چنین برشمرده‌اند: آفت ترجمه صرف، آفت مترجم نامناسب، آفت کمبود نویسنده علمی، آفت کم‌ترین هزینه، آفت کمبود ویراستار علمی و در مورد هر یک توضیحاتی داده و سرانجام نیز به راه کارهایی برای بهبود وضعیت کتاب‌های علمی کودک و نوجوان اشاره کرده‌اند.

غریبگی نوجوانان با مطالعه، فرهنگ مطالعه و کتابخوانی در گفت‌وگو با سیدمهدی شجاعی
نویسنده: فاطمه مشهدی رستم

گفت‌وگو

سوآلی که امروزه مطرح می‌شود، آن است که چرا مطالعه و کتاب و حتی کتابخانه‌ها، از اقبالی که در گذشته داشته، فاصله گرفته است؟ آیا ظهور و بروز گسترده و روزافزون رسانه‌های شنیداری و دیداری، عامل اصلی این فاصله‌هاست؟ آیا این تأثیر قدرتمند رایانه و اینترنت است که فضای پراندیشه و احساس کتاب و مطالعه را کم‌رنگ کرده و آن را از جایگاه اصلی و حقیقی خود به دور افکنده است؟ آیا قضیه به مسایل مادی و کمبودهای ناشی از آن برمی‌گردد؟ آیا این میراث غریبگی با کتاب و مطالعه برای کودکان و نوجوانان ما، پیامدی جز تحلیل رفتن فرهنگی که متعلق به آنند، حاصل دیگری خواهد داشت؟

در این زمینه، گفت‌وگویی با سیدمهدی شجاعی، نویسنده، محقق و مترجم کتاب‌های کودک و نوجوان انجام شده است. در مورد با بازار کتاب‌های علمی-تخیلی و تاریخی، او معتقد است که ما در سیاست‌های فرهنگی، باید نگرشی داشته باشیم که میزان هر یک از این خوراکی‌ها را برای کودک و نوجوان بتوانیم مشخص کنیم. او می‌گوید: نویسندگان و شعرايي که کودکی خود را حفظ کرده‌اند، بهتر می‌توانند با مخاطب کودک و نوجوان‌شان، ارتباط برقرار کنند. بخش مهمی از این برقراری ارتباط، همان کیفیتی است که در کارها بروز می‌نماید. البته کودک مانند و حس آن را داشتن، اشکال متفاوتی هم می‌تواند داشته باشد. مثلاً گاهی ما تلاش می‌کنیم به دنیای کودکی برگردیم. گاهی می‌کوشیم در دنیای کودکی، مخاطب خودمان را درک کنیم. گاهی دنیای کودکی و یا نوجوانی ما با همان طراوت و تازگی، در درون ما زندگی می‌کند. این احساس و نحوه زندگی نویسنده و شاعر است که مشخص می‌کند فضای ذهنی‌اش، بر کدام یک از حالت‌های بالا منطبق است. چنان‌چه نویسنده یا شاعر یا دنیای کودکی خویش غریبه نشده باشد، طبعاً ارتباط

عمیق‌تری با مخاطب خود خواهد داشت.

از نظر او یکی از عمده‌ترین دلایل پایین بودن میزان مطالعه یا بی‌علاقگی، آن است که کتاب آن‌طور که باید و شاید، در دسترس مخاطب قرار نمی‌گیرد. ما در ایران به ازای هر سه ناشر، یک کتاب‌فروشی داریم. در حالی که در کشورهای دیگر، به تناسب سطح فرهنگی، این نسبت کاملاً معکوس است و در واقع به ازای هر ناشر، چهار یا پنج یا حتی هفت کتاب‌فروشی وجود دارد. بنابراین وقتی چنین مشکلی داریم، حتی افراد علاقه‌مند، در گوشه و کنار شهرستان‌ها امکان دستیابی آسان به کتاب‌های مطلوب و دارای کیفیت را ندارند و طبیعی است که روز به روز شاهد تنزل مطالعه و بی‌علاقگی نسبت به کتاب باشیم.

چشم / شماره ۱۵۷۸ / ۱۳۸۴/۸/۱۹

فطرت بچه‌ها را به کدام فصل سپردیم؟
ضرورت‌ها و آسیب‌های بازنویسی متون
مذهبی برای کودک و نوجوان
نویسنده: غلامرضا معصومی

گزارش

بازنویسی متون مذهبی، باب روز شده است، اما این آثار اگرچه وجود دغدغه‌هایی مهم را در جامعه مذهبی ما گوشزد می‌کنند، دامنه تا کجاست و آیا بازنگاری متون مهم مذهبی، روایات، داستان‌های پیامبران و امامان (ع) از بار عاطفی، دینی و علمی برای آن‌ها نمی‌کاهد؟ در این گزارش، به آسیب‌شناسی‌ها و ضرورت‌سنجی‌ها و نکات مهم دیگری در این زمینه پرداخته شده است.

باز پردازش داستان‌ها و روایت‌های مذهبی، باید به گونه‌ای صورت پذیرد که در بارور کردن حیات درونی کودکان و نوجوانان که در مرحله حساس خودشکوفایی سیر می‌کنند، چنان نقش ایفا کنند که در ادامه روند زندگی، یک نوجوان را وادار باز هم به همان آموخته‌های اساسی و ریشه‌ای مراجعه کند. جعفر ابراهیمی می‌گوید: از آن‌جا که یکی از مهم‌ترین اهداف در بازنویسی متون مذهبی / دینی، آشنا کردن نوجوانان با درونمایه این آثار است، پس باید با زبان و بیانی پرداخته شوند که کودک و نوجوان حتی در بزرگسالی نیز سراغ آن متون بروند. او معتقد است که

هدف این نوع بازنگاری نباید ارائه اطلاعات و ذخیره‌های دینی و مذهبی به طور کامل باشد، بلکه بایستی فزاینده‌ای از زندگی پیامبران و امامان انتخاب و بازنویسی شود تا نوجوان را به بازی‌زوهی و مراجعه دوباره به مجموعه‌های مذهبی دینی علاقه‌مند کنند.

✓ جوان / شماره‌های ۱۸۷۸، ۱۸۸۰ / ۸۳/۸/۷ و ۸۳/۸/۹

داستان انیمیشن، به مناسبت ۶ آبان، روز جهانی انیمیشن

مقاله

همیشه وقتی صحبت از انیمیشن می‌شود، به یاد کارتون‌های معروفی می‌افتیم که در کودکی دیده‌ایم، احساساتی شده‌ایم و با آن‌ها زندگی کرده‌ایم. اگر در گذشته کارتون‌ها تنها سرگرم‌کننده بودند، اما در دوران امروز، کارتون‌ها ویژگی‌ها و نقش‌های متفاوتی را بر عهده دارند. آن‌ها بخش عظیمی از صنعت سینما، هنر گرافیک کامپیوتری و موسیقی را به خود اختصاص داده‌اند. آن‌ها به تمام مراسم توزیع جوایز معتبر سینمایی نفوذ کرده و بسیاری از جوایز را به خود اختصاص داده‌اند. اما آیا می‌دانستید که انیمیشن‌ها قبل از سینما به وجود آمده‌اند؟ تصاویر متحرک، اولین بار در سال ۱۸۸۷ میلادی، در سالن‌های تاریک و زیرزمین‌های پاریس و با تکنیک آینه‌های مکرر، روی پرده سفید نمایش داده شدند. اما در ۱۲۸ اکتبر سال ۱۸۹۲، امیل رنو، اولین تصاویر متحرک خود را در سالن موزه گرهون در پاریس به حرکت درآورد و به آن «تاتر اتپیک» نام داد و به این ترتیب، انیمیشن ۱۰ سال قبل از اختراع سینما توسط برادران لومیر متولد شد. در واقع انیمیشن را می‌توان مادر سینما نامید. اولین مجموعه کارتونی مشهور، گرتی دایناسور بود که توسط ونیسور مککی ساخته شد و او بود که انیمیشن را به اوج رساند. والت دیزنی نیز صدا را وارد دنیای انیمیشن کرد و اولین فیلم‌های طولانی سینمایی و کارتونی را ساخت.

در این مقاله، به تاریخچه انیمیشن و سپس به بررسی چند فیلم معروف انیمیشن، از جمله ماجراهای تن‌تن و میلو، تام و جری، خانواده فلینیستون (عصر حجر)، پلنگ صورتی، میکی ماوس، رابین‌هود، گربه‌های اشرافی، ۱۰۱

سگ خالدار و... پرداخته شده.

در انتها به این نکته اشاره شده که: داستان انیمیشن، داستانی است که پایانی ندارد و هرچه درباره نقاشی‌های متحرک بگوییم، کم گفته‌ایم. کارتون‌ها، رویاهای ما را به تصویر می‌کشند و ما نیز با شخصیت‌های‌شان همذات پنداری و با آن‌ها زندگی می‌کنیم، به راستی که کارتون‌ها فراموش نشدنی هستند.

✓ پیل‌بان / شماره ۳۳/۳۲ مهر و آبان ۱۳۸۳

تاریخچه کمیک استریپ -

قسمت بیست و سوم

نویسنده: مهدی ثرابی مهربانی

مقاله

اواخر دهه ۷۰ میلادی، مجله «مردان ایکس مرمرز» که توسط انتشارات مارول چاپ می‌شد، از نظر منتقدان و خوانندگان بهترین کمیک استریپ سوپر قهرمانی محسوب می‌شد. بنابراین انتشارات DC، رقیب همیشگی مارول و ناشر عناوین کمیک استریپی «بتمن»، «سوپرمن» «زن اعجوبه» و... تصمیم گرفت یکی از عناوین قدیمی خود را تحت عنوان «تایتان‌های نوجوان»، به موفقیتی مشابه با «مردان ایکس» برساند. انجام این کار ساده نبود و DC مجبور شد تغییرات عمده‌ای در تایتان‌های نوجوان به وجود آورد. این مجله مصور، نخستین بار در ژوئن سال ۱۹۶۴ به بازار آمد و در آن چهار سوپر قهرمان با نام‌های «رابین، کید، فلاش و آکوالاد» که در واقع دستیارهای کم‌سن و سال سوپر قهرمانان دیگر بودند، هسته اصلی گروه تایتان‌های نوجوان را شکل دادند. سپس در سال ۱۹۶۶، اعضای جدیدی به نام‌های دختر اعجوبه، اسپیدی و کماندار سبزیپوش جوان به گروه اضافه شدند، اما به سبب سن کم اعضا، ماجراهای تایتان‌های نوجوان، اکثراً بچه‌گانه و مضحک بود و آن‌ها به ندرت با تهدیدات جدی و یا دشمنان قدرتمند روبه‌رو می‌شدند. در سال ۱۹۸۰، DC تصمیم گرفت تایتان‌های نوجوان را احیا کند و به موفقیت برسد و به همین منظور از طراح زبردستی به نام «جرج پرز» و نویسنده قهاری به نام «مارو ولفمن» یاری گرفت. آن‌ها

کودک تا سال ۸۴ را شامل می‌شود، می‌توان دید که بیش‌تر این نقاشان زنان و دختران هستند که بسیار درخشان کار کرده‌اند. در حال حاضر، رمان‌نویسان بسیار خوبی داریم که در حوزه نوجوانان فعالیت می‌کنند. در شعر هم به نظر می‌رسد که مثل داستان، پیشرفت قابل ملاحظه‌ای نداشته‌ایم؛ هر چند در بین شاعران تعدادی بسیار خوب و فعال هم به چشم می‌خورند.

به اعتقاد او اشعار کودکان بهتر است ریتم داشته باشند؛ چون اشکال شعر بی‌وزن در خصوص کودکان، این است که بچه نمی‌تواند حفظ کند. او تکرار و تصویرسازی را در شکوفایی خلاقیت کودک بسیار مهم می‌داند. او می‌گوید یکی از درس‌های هارمونی موسیقی غربی، تکرار است و در ادبیات کودکان تکرار بسیار مهم است؛ به طوری که اگر جمله‌ای مرتباً تکرار شود، بچه یادش می‌ماند.

✓ ایران / شماره ۳۳۲۲ (ضمیمه کتاب، کودک و نوجوان

شماره ۹) / ۱۳۸۲/۹/۶

سمیر رمان نوجوان در ترجمه

نویسنده: شقایق قندهاری

مقاله

اهمیت ترجمه رمان در عرصه ادبیات نوجوان، مسئله‌ای نیست که از نظر علاقه‌مندان این حوزه دور مانده باشد. نویسندگان کودک و نوجوان، عقاید مختلف و گاه متضادی درباره ترجمه آثار این حوزه دارند. در این مقاله، نظریات شقایق قندهاری، عضو خانه ترجمه برای کودک و نوجوان و مترجم، درباره ادبیات کودک و نوجوان، تألیف و ترجمه آورده شده است.

او معتقد است که از سال‌ها پیش رمان نوجوان ترجمه شده و می‌شود، اما ترجمه ادبیات این گروه سنی، دست‌کم تا ده پانزده سال پیش، به‌طور کاملاً برآکنده انجام می‌شد که این پراکندگی دلایل متفاوتی داشت. در وهله اول، ضرورت توجه به کتاب‌های این قشر از مخاطبان، چندان محسوس نبود و کم‌تر کسی به نیاز مخاطبان نوجوان و مطالعه آثار ادبی توسط آن‌ها توجه داشت. از سوی دیگر، با توجه به محدودیت عرصه نشر و فعالان این حرفه در سال‌های دور، هیچ‌کس به‌طور عینی و مشخص برای ترجمه رمان

در این کار آن‌قدر موفق بودند که مجله ماهانه «تایتان‌های نوجوان جدید»، به نخستین سوپرستار دنیای مجلات مصور در دهه ۸۰ تبدیل شد و جوایز متعددی را نصیب خود کرد. می‌توان به دلایل زیادی برای چنین موفقیتی اشاره کرد: نویسنده سعی کرد به اعضای گروه، شخصیت‌های قوی و مستقل بدهد تا آن‌ها دیگر محتاج کمک سوپرمن و بت‌من نباشند. آن‌ها اکثراً با مسایل پیش پا افتاده و واقعی مواجه و مجبور بودند در کنار چنین مشکلاتی، با چالش‌های بزرگ‌تر و دشمنان واقعاً خبیثی مواجه شوند... این موفقیت نشان می‌دهد که گاهی لازم است کاراکترهای مشهور را روزآمد کرد؛ البته به گونه‌ای که ذات و جوهره‌ای که باعث شهرت و محبوبیت آن‌ها شده بود، تغییر نکند.

✓ شرق / شماره ۶۰۳ / ۱۳۸۲/۷/۲۵

گفت‌وگو با احمد رضا احمدی، شاعر و نویسنده،

شعری شبیه خواب، خوابی شبیه شعر

نویسنده: نلی محبوب

گفت‌وگو

گفت‌وگویی است با احمد رضا احمدی، شاعر و نویسنده کودکان و نوجوانان و یکی از فعالان کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان که در مورد فعالیت‌هایش، ویژگی‌های کارش، ادبیات کودک و نوجوان و وضعیتش در ایران، تأسیس کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، به عنوان یکی از مراکز مهم توسعه و رشد ادبیات کودک و نوجوان صحبت می‌کند.

به اعتقاد او، ادبیات کودک و نوجوان تا چند دهه پیش، جزء زندگی مردم نبود که پدر و مادرها برای بچه و کتابش پول بپردازند و برای اهل ادب هم زیاد مسئله‌ای جدی محسوب نمی‌شد، ولی افتتاح کانون پرورش فکری، آغازگر این جریان بود که مانند یک بهمن به مرور بزرگ‌تر و گسترده‌تر شد.

او در مورد وضعیت فعلی ادبیات کودک و نوجوان در ایران می‌گوید: به نظر من در قصه و نقاشی پیشرفت بیش‌تری داشته‌ایم و این اتفاق مثبت و پیشرو در نقاشی، بیش‌تر قابل مشاهده است. در کتابی که نقاشی‌های کتاب

نوجوان، جایگاهی قابل نبود و تصور نمی‌کرد ترجمه برای این گروه سنی ضرورت داشته باشد.

خوشبختانه، گرایش و رویکرد ترجمان به نوجوانان و آثار ادبی خلاق این قشر، موجب شد رفته رفته رمان نوجوان جای خود را در میان کتاب‌های منتشر شده باز کند و هویت مستقلی بیابد.

در ارتباط با تألیف یا ترجمه، او معتقد است که این دو حوزه جداگانه و در عین حال تا حدی به هم مرتبط هستند. هر یک رسالتی بر عهده دارند و مؤلف و مترجم هر یک برای ارائه اثر، وظیفه‌ای بر عهده دارند. مترجم خوب و توانا باید خلاق باشد و با بویایی در پی کشف واژه‌ها، معانی و تعابیر جدید و رسیدن به زبان و لحن و نثر متناسب با نویسنده زبان مبدأ اثری باشد که قصد ترجمه آن را دارد. در عین حال، مترجم به دلیل پایبندی به اصل، محدودیت‌هایی دارد و دستش چندان باز نیست. اکنون شمار زیادی به نادرست معتقدند که رونق و شکوفایی عرصه ترجمه، موجب کم‌رنگ شدن و بی‌رونقی تألیف شده، اما اگر بی‌غرض به موضوع نگاه کنیم، به راحتی معلوم می‌شود که این‌ها می‌توانند مکمل هم باشند و اساساً با هم منافاتی ندارند. مؤلفان می‌توانند با مطالعه کتاب‌های ترجمه شده غربی، برای خلق اثر ایده بگیرند. اعمال سیاست‌های گوناگون برای افزایش عناوین تألیف، موجب رشد کیفی آن نمی‌شود و تفکیک کمیت و کیفیت کار، امری است اجتناب‌ناپذیر. قربانی کردن ترجمه به هیچ‌وجه نمی‌تواند به رونق و بهبود وضع تألیف کمک کند و مشکل را باید به طریق دیگری برطرف کرد.

✓ ایران / شماره ۳۳۲۲ (ضمیمه کتاب، کودک و نوجوان

شماره ۹) / ۱۳۸۲/۹/۶

چهارراه کتاب کودک، گزارشی از فعالیت

سازمان‌های غیردولتی کودک و نوجوان

گزارش

انجمن‌ها و سازمان‌های غیردولتی زیادی در حوزه کودک و نوجوان فعالیت می‌کنند. این آمار وقتی قرار باشد تنها در حوزه کتاب تعریف شود، به شکل محسوسی افت می‌کند. کار کتاب کودک و نوجوان در بخش‌های مختلف

نیازمند توجه ویژه و تخصصی است. این کتاب‌ها در بخش‌هایی مانند پژوهش، تصویرگری، نشر و در شکل کامل تر کتاب، نیازمند فعالیت‌هایی هستند که در سازمان‌های غیردولتی انجام می‌شود. در این گزارش، فعالیت‌های شورای کتاب کودک، مؤسسه پژوهش تاریخ ادبیات کودکان، انجمن فرهنگی ناشران کتاب کودک و انجمن تصویرگران کتاب کودک بررسی می‌شود.

شورای کتاب کودک سازمانی مستقل، غیردولتی و غیرانتفاعی است که در سال ۱۳۴۱ تأسیس شده. از جمله اهداف آن شکوفایی ادبیات اصیل ایرانی، اعتلای کیفی و کمی منابع ادبی و اطلاعاتی، توسعه و ترویج فرهنگ کتابخوانی، تشویق و حمایت پدیدآورندگان و ناشران برای خلق آثار بالارزش ادبی و اطلاعاتی، ارتباط فعال و مستمر با سازمان‌های داخلی و خارجی است. کتابخانه تحقیقاتی شورا، مجموعه‌ای از کتاب‌ها و نشریات برای استفاده مربیان و محققان و ناشران ادبیات کودک است. شورا عضو دفتر بین‌المللی کتاب برای نسل جوان IBBY است.

مؤسسه پژوهشی تاریخ ادبیات کودکان، نهادی غیردولتی است که در سال ۱۳۷۹ تأسیس شده. از جمله اهداف آن می‌توان به پژوهش و انتشار مجموعه کتاب‌های تاریخ ادبیات کودکان ایران، گسترش پژوهش‌های تاریخی درباره ادبیات کودکان ایران، گردآوری و نگهداری اسناد و اطلاعات بالارزش تاریخی درباره زندگی فرهنگی کودکان ایران، کتاب و نشریه کودکان، عکس‌ها و تصاویر و آثار هنرمندان ادبیات کودکان ایران و... اشاره کرد. کتابخانه تحقیقاتی این مؤسسه نیز طرح تهیه اصطلاح‌نامه و «تزاروس» ادبیات کودکان و نوجوانان و زمینه‌های موضوعی وابسته را آغاز کرده است.

انجمن فرهنگی ناشران کتاب کودک و نوجوان، حدود

۱۵ سال پیش، به عنوان تنها تشکل فرهنگی - صنفی ناشران کتاب کودک و نوجوان فعالیت خود را آغاز کرد. در حال حاضر ۵۰ مؤسسه نشر کتاب و ابزارهای آموزشی کودکان و نوجوانان، عضو این انجمن هستند. زمینه‌سازی برای افزایش کیفیت کتاب کودک و نوجوان، افزایش سطح دانش تخصصی کتاب کودک و نوجوان در زمینه ویژگی‌های مخاطبان، ایجاد ارتباط و هماهنگی بین ناشران، نویسندگان، تصویرگران و چاپخانه‌داران و... از اهداف این

انجمن است.

انجمن تصویرگران کتاب کودک، در دی ماه ۱۳۸۲ فعالیت رسمی خود را آغاز کرد، اما سابقه کاری این انجمن به سال ۱۳۶۸، با عنوان ستاد تصویرگران کتاب کودک برمی‌گردد. این انجمن با هدف کمک به ارتقای سطح کیفی و کارایی تصویرگران و دست‌اندرکاران کتاب کودک و توسعه این فعالیت‌ها و نیز فراهم کردن شرایط شغلی و حرفه‌ای و تأمین اجتماعی و دفاع از حقوق تصویرگران کتاب کودک، تشکیل شده است.

✓ جام جم / شماره ۱۶۰۸ (ضمیمه قاب کوچک شماره ۵۲)

۱۳۸۲/۹/۲۶

فانتزی و خانوادگی، اما ماجراجویانه، وقایع‌نگاری نارنیا، شیر، جادوگر و کمد لباس

مثال

«وقایع‌نگاری نارنیا: شیر، جادوگر و کمد لباس» را آندرو آدامسن کارگردانی کرده است. فیلم‌نامه فیلم را آن پیکوک، براساس قصه کتاب معروف و پر خواننده نوجوانانه سی.اس. لوئیس نوشته. کتاب مشهور لوئیس، یک مجموعه ۷ جلدی به هم پیوسته است که مثل قصه‌های هری پاتر دوستداران زیادی در سطح بین‌المللی دارد. خلاصه داستان: چهار دختر و پسر کوچولو با کمک یک کمد لباس جادویی، به سرزمین نارنیا سفر می‌کنند و با کمک یک شیر جادویی، سرنوشت خود را مورد آزمایش قرار می‌دهند. در این سرزمین جادویی، حیوانات می‌توانند حرف بزنند و تمام قوانین حاکم بر آن به وسیله یک شیر خردمند، مهربان و دوست داشتنی به نام اصلان، برنامه‌ریزی شده است. با وجود جادویی بودن سرزمین نارنیا، یک مشکل وجود دارد. این سرزمین تحت تأثیر جادوی یک نیروی شیطانی به نام جادیس که سفیدپوش است و در یک زمستان دایمی فرورفته، قرار دارد. جادیس هر کسی را که به حرف‌هایش گوش نکند، به سنگ تبدیل می‌کند. چهار کوچولوی ماجرای داستان، با همراهی و کمک اصلان و دیگر حیوانات مهربان سرزمین نارنیا، به نبرد با جادیس

می‌روند و...

وقایع‌نگاری نارنیا، از آن دسته فیلم‌هایی است که تماشاچی خود را تا آخرین صحنه فیلم مشتاق نگه می‌دارد و مانع می‌شود که او جز پرده سینما، به چیز دیگری توجه کند. جلوه‌های ویژه رایانه‌ای و دیجیتالی فیلم، نقش اصلی را در این فانتزی ماجراجویانه دارند. در حقیقت، اگر پیشرفت رشته جلوه‌های ویژه و تکنیک مترقی رایانه‌های دیجیتالی نبود، برگردان سینمایی نوشته باور نکردنی سی.اس. لوئیس تقریباً غیرممکن بود. حتی برخی منتقدان می‌گویند پس از سه گانه ارباب حلقه‌ها، جلوه‌های ویژه وقایع‌نگاری نارنیا بهترین جلوه‌های ویژه‌ای است که در یک فیلم سینمایی کار شده است.

✓ ایران / شماره ۳۳۲۲ ضمیمه کتاب، کودکی و نوجوان

شماره ۹ / ۱۳۸۲/۹/۶

ضرورت خواندن خلاق، گفت‌وگو با محمدهادی محمدی، پژوهشگر و نویسنده کودک و نوجوان مجید فروغی

کتاب‌گو

محمدهادی محمدی، پژوهشگر و نویسنده کودک و نوجوان کشورمان، نامزد جایزه جهانی هانس کریستیان آندرسن ۲۰۰۶ است. محمدی به خاطر مجموعه آثارش که در آن‌ها به کودکان رنج و کار پرداخته و در عین حال به فانتزی هم توجه داشته، نامزد دریافت این جایزه شده است. او در دهه پنجاه شمسی، خواندن خلاق را در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان آموخت و تا به امروز همواره به آن پرداخته است. او معتقد است کودکان ما با خواندن خلاق بیگانه‌اند و آثاری هم که برای‌شان منتشر می‌شود، ویژگی‌های خواندن خلاق را ندارند و در این امر عوامل مختلفی چون دولت، ناشران، نویسندگان، آموزش و پرورش و... نقش دارند. خواندن خلاق با هنر و ادبیات ارتباط دارد. عنصر لازم و سرشت اصلی شعر و داستان، حس زیبایی‌شناختی آن است. پس اولین عامل خواندن خلاق، همین حس است. وقتی با خواندن خلاق، این حس

در کودک به وجود آید، از خواندن لذت می‌برد، روانش را پالایش می‌دهد و این پالایش روان، باعث می‌شود پاسخ‌هایی که در هر زمینه‌ای به جامعه خودش می‌دهد، اندیشه‌ورتر و عمیق‌تر باشد. اگر این پاسخ از جنبه عاطفی هم باشد، عمیق‌تر می‌شود و همه این موارد در رفتار کودک تأثیر می‌گذارد. موضوع دیگر در خواندن خلاق، تفکر انتقادی است که می‌تواند تأثیرات اجتماعی، سیاسی، اقتصادی داشته باشد. ویژگی بعدی، تخیل است. نیروی تخیل سهم به‌سزایی در ساختن جامعه دارد. با کشف مجهول از طریق تخیل، تصویرهایی ذهنی ساخته می‌شود که قبلاً وجود نداشته‌اند.

او می‌گوید: آن‌چه برای من جای خوش‌بینی می‌گذارد، این است که آموزش و پرورش از درون در حال تحول است و به جایی رسیده که از خودش پرسش می‌کند. تحولات نظری که در عرصه ادبیات کودک مطرح می‌شود، بسیاری را به فکر واداشته است.

✓ فیلم / شماره ۳۳۷ مهر ۱۳۸۳

تمرکز بر اقتباس ادبی در سینمای کودک، بیستمین جشنواره اصفهان در راه

گزارش

علیرضا رضاداد، مدیرعامل بنیاد سینمای فارابی و دبیر بیستمین جشنواره فیلم‌های کودکان و نوجوانان، در نشست مطبوعاتی که ۲۱ شهریور در بنیاد برگزار شد، درباره برنامه‌های جشنواره سخن گفت. او به شکوفایی سینمای کودک در یکی - دو سال اخیر اشاره کرد و گفت در جشنواره امسال ۲۰۶ فیلم حضور دارد که ۵۹ فیلم بلند سینمایی و بقیه آثار کوتاه، نیمه‌بلند، ویدیویی، مستند و انیمیشن هستند. تعداد ۶۵ فیلم ایرانی و ۱۴۱ فیلم خارجی از ۳۶ کشور در بخش‌های مختلف جشنواره به نمایش درمی‌آید و داوران بخش بین‌الملل از تونس، دانمارک، کانادا، لهستان، بلغارستان و دو داور از ایران هستند. رضاداد با تأکید بر این‌که ایجاد ارتباط بین نویسندگان و حوزه سینما، از دو سال پیش شروع شده، گفت: رویکرد اصلی بحث‌ها و فعالیت‌های این دوره جشنواره، تعامل

حوزه ادبیات و سینما و توجه به ادبیات اقتباسی، به ویژه در حوزه سینمای کودک و نوجوان است. وی خاطر نشان کرد در زمینه اقتباس ادبی، هر روز یکی از فیلم‌های شاخص سینمای جهان که از روی آثار معروف اقتباس شده، به نمایش می‌آید. وی همچنین از راه‌اندازی دفتری با عنوان «دفتر اقتباس ادبی» در بنیاد فارابی خبر داد که تاکنون ۷۸ داستان قابل اقتباس را جمع‌آوری کرده.

✓ ایران / شماره ۳۳۹ ۱۳۸۲/۹/۱۲

تولدی در جهان مجازی، نشریات الکترونیکی برای کودکان
داوود پنهانی

مقاله

تحقیقات صورت گرفته در مورد استفاده کودکان از اینترنت و کامپیوتر، از رشد روزافزون این پدیده در این سنین حکایت می‌کند. داده‌های آماری در این زمینه، نشان می‌دهد که تعداد کودکان ۲ تا ۷ ساله‌ای که در منزل از کامپیوتر استفاده می‌کنند، از ۴۸ درصدی که در سال ۱۹۹۶ به ثبت رسیده بود، به ۷۰ درصد در سال ۲۰۰۰ افزایش یافته است. اقبال گسترده به اینترنت را می‌توان در سرعت این وسیله ارتباطی جستجو کرد. طبق تحقیقات صورت گرفته، سرعت انتشار اینترنت ۹ برابر سریع‌تر از رادیو، ۴ برابر سریع‌تر از کامپیوترهای شخصی و ۳ برابر سریع‌تر از تلویزیون است.

«کودکان اینترنتی»، بهترین عنوان برای معرفی بچه‌هایی است که از طریق قطع ارتباط با دنیای واقع، به فضای مجازی پناه برده‌اند تا از طریق جستجو در این فضای دیجیتال و شبکه‌ای، تصویر دیگری از دنیا و دنیای دیگری برای خویش بسازند. انتشار نشریات الکترونیکی برای سنین مختلف در اینترنت، به امری معمول تبدیل شده است. سرعت در اطلاع‌رسانی و هزینه اندکی که این کار می‌برد، در کنار جذابیت‌هایی که این شکل از فعالیت ارتباطی دارد، بسیاری از علاقه‌مندان به اینترنت را جذب این بخش کرده است.

رضا قائم‌مقامی، کارشناس IT در زمینه فعالیت

اتصال نویسنده با خواننده گسترده است. نهادهای دولتی و سیاست‌های حمایتی، در این گسست نقش داشته‌اند. در کشور ما سالانه به ازای هر یک‌صد هزار نفر، فقط چهار عنوان کتاب منتشر می‌شود. این آمار بدون در نظر گرفتن ارزش‌های کیفی کتاب است. بخشی از بحران‌های اقتصادی هم در روند تولید کتاب خصوصاً برای کودکان و نوجوانان تأثیر گذاشته است. اجرای سیاست‌های ناکارآمد و... و دلایل دیگری باعث شده است کودکان و نوجوانانی داشته باشیم که رغبتی چندان به مطالعه ندارند. در راه توسعه ادبیات ما یک مانع بزرگ وجود دارد؛ زبان فارسی در بن‌بست است. کشور ما و یکی - دو کشور دیگر که فارسی شکسته بسته‌ای دارند، در یک زبان مشترک هستند. صرف‌نظر از این‌که خوانندگان زبان فارسی در چه سطحی از معلومات ادبی هستند، یکی از مؤلفه‌های آثار جهانی شده، بی‌مرزی زبان نویسنده آن است.

وب‌سایت‌ها در حوزه کودک می‌گوید: فعالیت در عرضه اینترنت برای کودک و اطلاع‌رسانی یا هرگونه برنامه‌ای که در این حوزه هست، هم‌زمان به دو تخصص نیاز دارد. افراد مورد نظر در این عرصه هم باید از فضای دیجیتال اطلاع داشته باشند و هم باید کودک را به عنوان سوژه تحت مطالعه بشناسند. بنابراین، استفاده از تکنیک‌های خاص و تدوین برنامه‌های مورد نیاز کودکان با روش‌های خاص و جذاب، در اولویت کاری این عده قرار می‌گیرد.

✓ شرق / شماره ۶۱۲ ۱۳۸۲/۸۷

**بحران ادبی از پدیدآورنده تا خواننده،
گفت‌وگو با محمدجواد جزینی، نویسنده و
مدرس ادبیات داستانی
نلی محبوب**

گفت‌وگو

محمدجواد جزینی، نویسنده و منتقد ادبیات کودک و نوجوان است. او در سابقه ادبی خود، دبیری کمیته آموزش انجمن نویسندگان کودک و نوجوان، دبیری مجله ادبیات داستانی و مؤسس و مدیر هنرستان داستان‌نویسی را دارد. برای آشنایی با چند و چون کار، گفت‌وگویی با او انجام شده است.

✓ شرق / شماره ۶۲۱ و ۶۲۳ و ۱۳۸۲/۹/۱۳ و ۱۳۸۲/۹/۱۵

**شاعر کودک و نوجوان نباید در برج عاج
بنشیند، گفت‌وگو با جعفر ابراهیمی (شاهد)
شاعر، نویسنده کودک و نوجوان
نلی محبوب**

گفت‌وگو

جعفر ابراهیمی، شاعر و نویسنده کودک و نوجوان، در سال ۱۳۳۰ در روستای حور، از توابع نمین اردبیل به دنیا آمد. با او درباره شعر کودک و نوجوان در ایران، گفت‌وگویی شده که به نکاتی از آن در این‌جا اشاره می‌شود. از نظر او شعر یا داستان با هم فرقی ندارند و هر دو ادبیات هستند. بیش‌تر شاعران با کمی تلاش و تجربه می‌توانند داستان‌هایی برای کودکان بنویسند. در کشور ما منتقد شعر کودک وجود ندارد و گروهی به خطا خود را منتقد شعر کودک می‌دانند. وقتی کسی ذاتاً شاعر کودک و نوجوان باشد، نگاهش به دنیای اطرافش و اشیاء، کودکان و نوجوانان می‌شود و چنین نگاهی زبان خاص و بیان خاص شعر کودک و نوجوان را نیز به همراه می‌آورد و حتی فرم خاص آن را. در مورد شعر کودک، پس از پیروزی انقلاب اسلامی، اتفاقاتی

او در مورد برگزاری دوره کاردانی ادبیات کودک و نوجوان می‌گوید: دوره کاردانی ادبیات کودک و نوجوان، برای نخستین بار در ایران برگزار می‌شود؛ هم به لحاظ موضوع و هم به لحاظ میانی آموزشی. برگزاری این دوره آموزشی، دستاورد تدوین استاندارد آموزشی کمیته پژوهش انجمن نویسندگان کودک و نوجوان بود. این دوره دو ساله و در قالب چهار ترم آموزشی طراحی شده است که هنرجویان جمعاً ۷۰ واحد درسی را در قالب ۹۲۰ ساعت آموزشی طی می‌کنند. وی در مورد ادبیات کودک و نوجوان معتقد است که وضعیت ادبیات ما بحرانی است. این بحران هم دامنگیر ادبیات بزرگسالان است و هم ادبیات کودک و نوجوان. البته این مشکل، هم شکلی و هم محتوایی است. گستره این بحران هم از پدیدآورنده آغاز می‌شود و تا خریدار و خواننده کتاب ادامه دارد. در حوزه ادبیات کودک و نوجوان، حلقه

افتاد که کودکان و نوجوانان بیش از یک دهه به شدت به شعر گرایش پیدا کردند. حالا اگر استقبال کم شده، در مقایسه با آن دهه است که گرایش زیاد شده بود. دلایل اجتماعی در پشت قضیه هست. سطح مطالعه به طور کلی در کشور ما پایین و طبیعی است که نسبت به دهه اول بعد از انقلاب، سطح مطالعه پایین آمده باشد.

او در مورد نقد شعر می‌گوید: یک نقد خوب، اصولی و منصفانه و سازنده، می‌تواند تأثیرات خوبی در روند پیشرفت شعر کودک داشته باشد. در بسیاری از نقدها، صاحب اثر به همراه اثر نقد می‌شود. نقدهای سالم هم بیش تر تحلیل و معرفی است. باید اصول نقد به جوان‌ترها و علاقه‌مندان آموزش داده شود.

او در مورد این‌که شعر یعنی چه، اظهار می‌دارد که: شعر یعنی زندگی، یعنی عشق، یعنی مهر و دوستی، یعنی کودک و کودکی و معصومیت‌های کودکی.

✓ ایران / شماره ۳۳۲۲ (ضمیمه کتاب، کودک و نوجوان شماره ۹) ۱۳۸۳/۹/۶

کتاب ایران در جهان، آرا و نظریات نویسندگان و کارشناسان ادبیات کودک و نوجوان نگار پدram

گزارش

ترجمه و فروش کتاب‌های کودک و نوجوان ایرانی در جهان، یک موقعیت فرهنگی و اقتصادی برای نویسنده، ناشر و تصویرگر است که به دلایل مختلف، تاکنون چندان موفق نبوده است. حتی از چند سال پیش، برخی از ناشران و بنگاه‌های ادبی فعالیت‌هایی را در این زمینه آغاز کرده‌اند و مراکز دولتی و انجمن‌های غیردولتی نیز به این مسئله پرداخته‌اند. عده‌ای رعایت نشدن قانون حق مؤلف را در ایران، مانعی برای عدم حضور در بازارهای جهانی می‌دانند

و عده‌ای دیگر عدم آشنایی با بازار جهانی، پایین بودن کیفیت چاپ و محتوای کتاب‌های ایرانی و... را مانع نشر بین‌الملل قلمداد می‌کنند.

برخی دیگر نیز به طور کلی ادبیات کودک و نوجوان و فرهنگ ایران را فاقد جذابیت‌های بین‌المللی می‌دانند و تلاش برای حضور در بازار جهانی را بیهوده تلقی می‌کنند. در این گزارش، نظر چند تن از نویسندگان و کارشناسان ادبیات کودک و نوجوان، درباره جایگاه کتاب ایرانی در بازار جهانی بیان شده است.

حمیدرضا شاه‌آبادی، نویسنده و منتقد می‌گوید: در کل وضعیت کتاب‌های ایرانی در سطح مطلوبی نیست، ولی با این حال، آثار خوبی از نظر متن و تصویر داریم که اگر با روش درست و از سوی ناشران به بازارهای جهانی راه یابند، مورد استقبال قرار می‌گیرند.

محمدرضا شمس، معتقد است که کتاب‌های ما همیشه یا از نظر متن یا تصویر و یا چاپ ضعیف هستند و در بسیاری مواقع، همه این موارد یا یکی از آن‌ها مانع به وجود آمدن یک کتاب خوب می‌شود.

محمدرضا یوسفی می‌گوید: کتاب کودک و نوجوان دو گونه قضاوت از یکدیگرند. در مجموع، ایران فعالیت گسترده‌ای برای حضور در جشنواره‌ها و مجامع بین‌المللی کودک و نوجوان داشته است. حتی اگر ادبیات کودک ایران را با سایر کشورهای جهان سوم مقایسه کنیم، خواهیم دید که وضعیت خوبی داریم.

جعفر نوزنده‌جانی، درباره جایگاه کتاب‌های کودک و نوجوان ایران در جهان، معتقد است: چگونه می‌توان از جایگاه ادبیات کودک و نوجوان صحبت کرد، در حالی که هنوز جایگاه اصلی آن در سرزمین خودمان مشخص نیست؟ متأسفانه هنوز ادبیات کودک و نوجوان، در زندگی بچه‌های ایران حضور جدی ندارد. در حال حاضر، در کشور ما ادبیات تألیفی کودک به راحتی خواننده خود را از دست می‌دهد و عرصه را به رقیب خود، یعنی آثار خارجی واگذار می‌کند.

✓ پژوهشنامه ادبیات کودک و نوجوان / پاییز
۱۳۸۴ / شماره ۴۲

مقاله

- ما در کجای جهان ایستاده‌ایم؟

نویسنده: زری نعیمی

- ادبیات کودک و نوجوان و هویت تجویزی

نویسنده: علی‌اصغر سیدآبادی

- از فرهنگ زنده به تصویرگری زنده

نویسنده: نگین احتسابیان

- ایرانی که روی هیچ نقشه‌ای نیست

نویسنده: عرفان نظراهماری

- قصه و داستان در کتاب‌های درسی و کمک‌درسی

آلمان

نویسنده: کمال بهروزکیا

- آثار معتبر و دیدگاه‌های جهانی در ادبیات کودک

نویسنده: املین بی‌فریم

مترجم: بهار اشراق

میزگرد

- برای بچه‌ها چگونه از ایران بگوییم؟

با حضور دکتر ناصر تکمیل همایون، محمدرضا یوسفی و

علی‌اصغر سیدآبادی

نقد

- به بهانه حقیقت و مرد دانا

نویسنده: زری نعیمی

نویسنده کتاب: بهرام بیضایی

- عقلانیت انتقادی و نقش نادر ابراهیمی در تحول

ادبیات کودک ایران

نویسنده: محمدهادی محمدی

- آن جا که اقتدار رنگ می‌بازد

نویسنده: معصومه انصاریان

- مردی یا چهره‌های مختلف

نویسنده: روح‌الله مهدی‌پورعمرانی

الف‌آغاز

- مفهومی مناقشه برانگیز

نویسنده: علی‌اصغر سیدآبادی

معرفی پایان‌نامه

- ارزیابی کتاب‌های مرجع فارسی کودکان و

نوجوانان ۱۰ تا ۱۶ ساله، در پنجاه سال اخیر ایران

تهیه و تلخیص: آرزو انواری

نگارش: الهام برغانی

- درون‌مایه‌ها و ویژگی‌های ادبیات کودکان و

نوجوانان (بررسی چند مقوله در ادبیات کودکان و

نوجوانان)

تهیه و تلخیص: بهاره بهداد

مطبوعات فصل

- گزیده مقاله‌شناسی توصیفی تابستان ۱۳۸۳

به کوشش کیسو مقفوری

- فهرست گزیده مقاله‌های غیرفارسی زمستان

۱۳۸۳

به کوشش فاطمه زمانی

✓ کتاب ماه کودک و نوجوان / مهر ۱۳۸۴ / شماره ۹۶

پایان‌بخت

- قصه ما به سر رسید

نویسنده: مهدی حجوانی

- درود و بدرود! چی بگم

نویسنده: حسین بکایی

- ادبیات کودک زائاً سیاسی است

نویسنده: مهدی یوسفی

- اگر کودک درون آن لاین باشد / بحثی در حد و مرز

مخاطب‌شناسی

نویسنده: مهدی حجوانی

- و اما نقد

نویسنده: حسین شیخ‌الاسلامی

گزارش

- جایگاه انجمن نویسندگان کودک و نوجوان به

عنوان یک نهاد مدنی

نویسنده: نگار پدram

- سازمان‌های غیردولتی؛ چگونگی و چرایی

نویسنده: مهناز باقری

- اقتباس ادبی: راه ملی شده، میسر پیش رو / گزارش بیستمین جشنواره بین‌المللی فیلم‌های کودکان و نوجوانان اصفهان

نویسنده: عباس جهانگیریان

- جایگاه انتزاع در تصویرگری / گزارش چهارم هفتمین نشست نقد آثار تصویری

نویسنده: مهناز باقری

- در جست‌وجوی تعریف کتاب‌های علمی / گزارش چهارم و یکمین نشست نقد آثار غیرتخیلی

نویسنده: مهناز باقری

- روان‌شناسی کودک داستانی در داستان کودکان / گزارش پنجاه و ششمین نشست نقد آثار تخیلی

- بیان روان، طنزی عمیق / گزارش سی و چهارمین نشست نقد مخاطبان

- اشیاء و افسانه‌ها / گزارش پنجاه و هفتمین نشست نقد آثار تخیلی

کتاب و گو

- درباره مؤلفه‌های داستان کودک و برنامه آموزش فلسفه برای کودکان و نوجوانان / گفت‌وگویی با

دکتر خسرو نژاد

نویسنده: سعید ناجی

نقد

- گم

نویسنده: زری نعمی

نویسنده کتاب: احمد رضا احمدی

- اتفاقی که می‌تواند بحث نظری در ادبیات کودک را دامن بزند

نویسنده: معصومه انصاریان

نویسنده کتاب: کمال پولادی

- ذبح ایدئولوژیک نحو

نویسنده: مهدی یوسفی

نویسنده کتاب: هوشنگ وحدت

- یکی از جنس خودمان

نویسنده: سجاد صلحیان زند

نویسنده کتاب: کلود گوتمان، فانی ژولی

مترجم کتاب: شادی جمشیدی

- لالایی‌هایی برای نخواستگان

نویسنده: مهروش طهوری

نویسنده کتاب: ناصر کشاورز

- اراده گم شده پهلوان

نویسنده: خدیجه حدادیان

نویسنده کتاب: مجید شفیعی

- خلق شگفتی‌های بصری در داستان

نویسنده: حسن پارسایی

نویسنده کتاب: امیلی رودا

مترجم: محبوبه نجف‌خانی

- دوباره به طبیعت نگاه کن

نویسنده: انسیه موسویان

نویسنده کتاب: جمال‌الدین اکرمی

- زبان دیداری در خدمت زبان نوشتاری

نویسنده: ناهید معتمدی

نویسنده کتاب: هانا یوانس

مترجم: مریم واعظی

✓ کتاب ماه کودک و نوجوان / آبان و آذر ۱۳۸۴ / شماره ۹۷-۹۸

جایز ادبیات

- مقدمه

نویسنده: خسرو آقاییاری

- کتابی از بازی‌ها

نویسنده: شاره خسروانی

- جایگاه کتابخانه‌ها و نقش آن در نظام آموزشی کشور

نویسنده: قدرت‌الله نیکی‌بخت

- کیوسکی به بزرگی نمایشگاه

نویسنده: محسن وطنی

نقد

- فرازهای پرفرود یک رمان پرحجم، امیل و سه پسر دوقلو

نویسنده: حسن پارسایی

نویسنده کتاب: اریش کستنر

مترجم: سپیده خلیلی

- دل‌تنگی‌های یک روز ابری، یادداشتی بر داستان

به دنبال صدای او

نویسنده: مجید محبوبی

نویسنده کتاب: محمدرضا باقرامی

- شما که غریبه نیستید

نویسنده: گلانه محمدی

نویسنده کتاب: هوشنگ مرادی کرمانی

- پله بازی

نویسنده: نادیا رستمی

نویسنده کتاب: سرور کتبی

- زندگی با رؤیا؛ نگاهی به سه کتاب فضا نورد ها در

کوره آجرپزی، گاوهای آرزو، آواره بی‌خورشید

نویسنده: گلانه محمدی

نویسنده کتاب‌ها: محمدهادی محمدی

- تلنگری به ذهن کودک

نویسنده: انسیه موسویان

نویسنده کتاب: ناصر کشاورز

- جشنواره موسیقی، به مناسبت چاپ مجموعه

شعر سایه‌های مهربان

نویسنده: یحیی علوی‌فرد

نویسنده کتاب: الهسانه شعبان‌نژاد

مقاله

- پسامدرنیسم در کتاب‌های مصور کودکان

نویسنده: علی ائیبراد

- آنچه کودکان ترجیح می‌دهند

نویسنده: مینا مانی‌قم

- اولین چشم‌انداز جهان

نویسنده: دلارام کارخیران

- دنیای ترسناک بینندگان خردسال تلویزیون

نویسنده: بهستا رضاهور

گفت‌وگو

- خوانندگان همیشه نمی‌دانند چه می‌خواهند /

مصاحبه با قلیپ پولمن درباره نوشتن

نویسنده: ژاله نوینی

- جایزه بزرگ تصویرگران براتیسلاوا، نخستین

بار به یک ایرانی تعلق گرفت

نویسنده: رزیتا معینی شیرازی

گزارش

- ره‌آورد / گزارش‌های چهار و هشتمین نشست نقد آثار

تصویری

- کتابخانه‌های دست و پا شکسته / گزارش نشست

تخصصی ۱۹۴

- تولیدی انبوه شعر کودک / گزارشی از یک فاجعه

انسانی در حیطه نشر کتاب کودک

نویسنده: محسن وطنی

- یکی بود یکی نبود / گزارشی از برگزاری نهمین

جشنواره قصه‌گویی در اصفهان